

‘Ik denk weleens: had ik maar een vak geleerd’

Al die tandenblekende en hamburgeretende Amerikanen leveren genoeg inspiratie voor haar Volkskrant-columns: volgende maand verschijnt een nieuwe bundel. Maar Sylvia Witteman krijgt door de afstand tot Nederland ook een andere kijk op het leven hier. Over spek-en-bonengevoel, huwelijksproblemen en borrelen achter de webcam.

Sylvia Witteman (44) is columnist en culinair journalist en getrouwd met Volkskrantcorrespondent Philippe Remarque. Samen hebben ze drie kinderen: Charlotte (11), Boelie (8) en Louis (5). Het gezin woont sinds twee jaar in Bethesda, een buitenwijk van Washington DC. Eerder verbleven zij in Moskou, Berlijn en Den Haag. Sylvia schrijft columns voor onder andere *Volkskrant Magazine* en *Linda*. Ook is ze auteur van de kookboeken *Het bearsnaisesyndroom*, *De maillardreactie* en *Pekingend bij nacht*. Begin november komt de bundel *Ik verzin dit niet* uit, van haar columns over haar leven in Amerika.

‘Ik hield niet van streberige aanstellers. Nu, in Amerika, zie ik dat anders’

‘Wat ik in mijn columns schrijf over mijn gezinsleven in Amerika is grappig, de werkelijkheid is soms veel erger. Echt, de plakjes spek hangen weleens op de ijskastdeur, de kinderen eten door het hele huis. Ik stoor me daar wel aan, maar op de een of andere manier heb ik het niet helemaal in de hand. Lezers lachen om mijn stukjes, hoe het precies zit weten ze niet. De waarheid blijft in het midden, dat is mijn geheim. Daarom werk ik ook niet mee aan een reality soapserie waarvoor ik gevraagd ben. Mijn dochter Charlotte heeft hemel en aarde bewogen het wel te doen, was ook woest dat ik het niet deed. Maar ons hele gezin knalt uit elkaar als we wekenlang gevolgd worden. Bovendien, ik heb helemaal geen zin om met mijn slaperige kop in mijn badjas op tv te komen. Zo ijdel ben ik dan ook wel weer. Als columnist ben je sowieso ijdel, want je schrijft over jezelf. Al die columnisten die zeggen het niet te zijn, liegen. Zo wil ik ook graag goed op de foto staan. Ze moeten me niet van onderaf fotograferen met een groothoeklens, dan zie je een verschrikkelijke onderkin. Het uiterlijk vertoon in Amerika valt best mee, althans waar ik woon in Bethesda, een buitenwijk van Washington DC, zoiets als het Aerdenhout in Nederland. Alle moeders lopen in joggingpak, gymschoenen en het haar in een staartje. Ze bleken wel bijna allemaal hun tanden en hebben geen moeite met plastische chirurgie. Die gelijkvormigheid valt op. Overigens ben ik ook niet tegen plastische chirurgie. In Nederland heb ik mijn oogleden laten ophijsen, ze hingen over mijn wimpers heen. Daar schaam ik me ook niet voor. Wat ik wel erg vind, zijn die meisjes van 13 die hun borsten laten vergroten of een nieuwe neus voor hun verjaardag krijgen. Kleding is in Amerika niet zo’n issue. Als ik weer in Amsterdam ben, kijk ik mijn ogen uit. De vrouwen van mijn leeftijd zien er allemaal kek uit, stappen met hoge hakken op de bakfiets. Ik moet je eerlijk zeggen dat ik qua kleding ook wel wat ben afgezakt sinds ik in Amerika woon, ik loop nog net niet in joggingpak rond.

Het lijkt wel alsof ik altijd aan het werk ben, ook op vakantie. Dan zit ik onder een boom naar een glimpje wifi te zoeken om mijn columns te versturen. Die columns schrijven is soms best stressen, ze moeten wel af. Ik denk

weleens: had ik maar een vak geleerd. Af en toe is het schrijven echt een gedoe. Lezers denken dat ik ze in vijf minuten maak, maar vaak zit ik er tegenaan te hikken, raak ik in paniek, rek ik de deadline op. Ik wil ook niet steeds over de kinderen schrijven. Uiteindelijk komt er toch altijd weer iets uit. Na al die jaren heb ik ook wel geaccepteerd dat er niet altijd iets honderd procent goeds uit kan komen.

Mijn werkplek is in de serre, in de winter verplaats ik mijn computer naar de keuken, omdat het daar warmer is. We wonen in een van de chicste buurten van Washington, eigenlijk alleen omdat de openbare scholen er goed zijn. In het centrum moeten de kinderen voor goed onderwijs naar privéscholen en dat kost handenvol geld, zeker tussen de twintig- en dertigduizend dollar per jaar per kind. Ik kan en wil dat niet betalen. Ondanks mijn aanvankelijke weerstand vind ik het op een bepaalde manier ook juist heel prettig in Amerika. Mijn kinderen vinden het minder leuk. Ze hebben heimwee naar Nederland. Nou, heimwee is niet helemaal het goede woord. Als kinderen hun zin willen hebben, trekken ze een bepaalde kaart en in ons geval is dat altijd de Nederlandkaart. Het is ook niet helemaal eerlijk, want ze zien Nederland in juli/augustus. Het is altijd redelijk weer en hun vriendjes, neefjes en nichtjes zijn vrij van school. Ze zien het dus in een idyllisch licht. Misschien moet ik ze eens in november meenemen, dan scheiden ze wel uit met zeuren dat Nederland leuker is. Ik begrijp ze ook wel, want als je in Amerika wilt afspreken met vriendjes moet je dat weken van tevoren doen, ze wonen te ver weg om bij elkaar naar binnen te lopen. Ze missen hun vriendjes, neefjes en nichtjes. Ik hoopte dat het over zou gaan, je krijgt er bijna een schuldcomplex van. Nu trap ik er niet meer in, maar Philippe wel.

Ik ben dit leven inmiddels gewend. Op mijn 25e werd Philippe uitgezonden als correspondent naar Moskou, ik ging zonder discussie mee. We reisden door de hele Sovjet-Unie. Het land en de mensen fascineerden mij, ik leerde de taal, paste me aan en stond net als de Russen uren in de rij voor voedsel. Op dat moment realiseerde ik me niet dat mijn leven zou bestaan uit steeds verkassen.

Na Rusland volgde Berlijn – waar ik heel graag naar terug wil –, Den Haag en Amerika. Barcelona staat nog op mijn verlanglijstje, maar ik denk niet dat het er nog van komt. Voor mij is het een prettig leven, voor de kinderen dus niet altijd.

Philippe vindt ook dat ze de Hollandse roots moeten houden en we over een paar jaar ons leven in Nederland moeten voortzetten. Het leuke van ergens anders wonen is dat ik altijd het gevoel heb dat ik er niet helemaal bij hoor. Ik heb een hekel aan klikjes. Wil wel graag een beetje anoniem zijn, het geeft mij het gevoel alsof ik voor spek en bonen meedoe. In een ander land wen ik heel makkelijk aan het nieuwe. Natuurlijk ook omdat ik mijn gezin bij me heb. Het is fijn dat ik altijd onze eigen spullen meeneem. Dat inschepen is wel een gedoe, maar het is het wel waard. Soms mis ik mijn Nederlandse vrienden, met Skype is dat minder geworden. Dan zit ik met ze te borrelen achter de webcam.

Holland is leuk, maar er is ook heel veel niet leuk: het stomme weer, het onderwijs, de medische zorg zijn niet goed, er zijn problemen met buitenlanders en het is te vol. In de Verenigde Staten bestaat *the American dream* echt. Je kunt hogerop komen, ook al ben je niks en kom je uit een gewoon gezin, kijk maar naar Obama. In Nederland leren kinderen dat als je voor een dubbeltje geboren bent, je nooit een kwartje wordt. Niemand doet echt z’n best. Toen ik nog in Nederland woonde, vond ik dat prima. Ik hield helemaal niet van streberige aanstellers. Nu ik in Amerika leef, zie ik dat anders. Mijn kinderen leren dat het fijn is om ergens goed in te zijn. Charlotte was aartslui, nu vind ze het leuk om *straight A’s* te krijgen op haar rapport. Mijn eerste gedachte was: wat overkomt mij? Maar toen zag ik hoe leuk ze het vond. Uitblinken is in Amerika een deugd, daar moet je even aan wennen, maar het heeft ook iets. De mogelijkheden liggen open, ook als je ouder bent. Ouderen beginnen gewoon nog een worstkraampje, ze werken tot ze echt niet meer kunnen. Natuurlijk ook wel omdat het soms financieel moet, de uitkeringen niks voorstellen, de ziektekostenverzekering te duur is – met dat laatste is Obama nu bezig. Het is wel hard dat mensen die om de een of andere reden niet kunnen werken van *food stamps* moeten leven. Maar aan de andere kant: in Amerika ga je niet zomaar achter de geraniums zitten. In Nederland zitten veel mensen thuis die er niet echt een reden voor hebben. Het kan toch niet zo zijn dat er een miljoen mensen in de ziektewet lopen in zo’n gezond land? Ik kan niet meer goed tegen het hele hangmatsysteem. Vroeger was ik heel erg links, maar dat is overgegaan naarmate ik ouder werd. Het klakkeloos links zijn kan ik niet meer, heb daar ook een beetje spijt van. Het werd mij thuis met de paplepel ingegoten. Als mijn moeder het verschil tussen links en rechts uit-

legde, zei ze: ‘Linkse mensen willen graag alles delen, rechtse houden alles zelf.’ Ik vond dat toen heel gemeen van die rechtse mensen.

Ik kom uit een soort bohemien gezin. Mijn vader was musicus en leraar op het conservatorium, mijn moeder kleuteronderwijzeres. We hadden een krot van een huis, waar mijn ouders grote feesten in de tuin hielden. Mijn vader was altijd gezellig dronken, wel op een leuke manier, maar mijn moeder kon daar niet goed tegen. Bovendien had mijn vader ook allerlei andere meiden. Ze gingen scheiden toen ik 10 was. Hij is hertrouwd en uit dat huwelijk heb ik een halfbroer en -zusje. Na de scheiding werd het minder thuis. Met mijn vaders vertrek bleven ook alle leuke vrienden weg. In die periode, halverwege de jaren 70, scheidde iedereen. Al mijn vrienden hebben gescheiden ouders, echt waar. Het was het ik-tijdperk en je moest je individuele wensen uiten. Het huwelijk was een gevangenis, dat was toen het gangbare adagium. Aan elke erotische wens moest gevolg worden gegeven, ja dan is het snel gebeurd natuurlijk. In die tijd dachten ze ook dat een scheiding voor kinderen beter was dan een slecht huwelijk.

Maar ik weet heel zeker dat kinderen er wél onder lijden. Zonder kleerscheuren komt een kind er niet van af, ik ook niet. Ik miste mijn vader. Mijn moeder kon drie kleine kinderen – van wie ik de oudste was – niet aan. Als

‘Klakkeloos links zijn kan ik niet meer, heb daar ook een beetje spijt van’

tiener ben ik van vier middelbare scholen afgetrapt. Ik was een heel lastige punkpuber, blowde, wilde niet deugen. Heel jong ben ik uit huis gegaan en trok ik bij twee vrienden in van wie de moeder was weggelopen met een jongere minnaar. Er was nog een kamer over. Supergezellig, dat samen vader en moedertje spelen. In die tijd kookte ik nog vies, trok blikken van AH open. We hadden geen geld. Mijn vwo-diploma heb ik uiteindelijk gehaald in het tweede kans-onderwijs.

Toen het onderwerp trouwen ter sprake kwam tussen Philippe en mij, merkte ik dat ik nog steeds last had van de scheiding van mijn ouders. Trouwen durfden we >

‘Vreemdgaan moet je tot een minimum beperken’

pas op het moment dat ik al tien jaar met Philippe samen was. Je wilt het zeker weten. Natuurlijk kun je denken dat je huwelijk op is. Dan kun je wat mij betreft scheiden, maar als je kleine kinderen hebt, ligt het anders. En trouwens, wat is op? Is dat zo erg? Dan hou je het toch nog wel even vol tot je kinderen groot zijn? Misschien moet je dan toch praten om te ontdekken dat er nog meer in zit. Ik weet het niet hoor, zelf heb ik tien jaar geleden ook erge huwelijksproblemen gehad, maar we zijn er wél uitgekomen. We hadden net een klein kindje en ook al leek het er slecht voor te staan, waren er veel punten van wrijving: we wilden het toch met elkaar proberen. Als er al zo veel ellende is, kun je ook alles tegen elkaar uitspreken. Het is erop of eronder. We kwamen er beter uit, een cliché maar waar. Veel vrouwen willen hun man te veel veranderen. Dat had ik, en andersom Philippe bij mij ook. Als je iemand leuk vindt, pak dan een of twee belangrijke dingen aan, zet daar op in. Als je tien punten wilt veranderen, had je al veel eerder moeten opdonderen. In een relatie moet je gewoon veel tolereren. Philippe is enorm slordig – ik ook trouwens – zijn werkplek ziet eruit alsof er een bom is ontploft, maar ook in de rest van het huis laat hij van alles slingeren. Dat heeft voor de nodige ruzies gezorgd, nu komt de werkster een keertje extra. Inmiddels hebben we goed geoefend in ruziemaken, komen we veel sneller *to the point*. Mensen verstoppen zo gemakkelijk hun werkelijke irritatie over hun partner achter bijvoorbeeld zijn of haar slordigheid. Meestal zit er iets anders dwars. Dat is een van de punten die we hebben aangepakt: directer tegen elkaar zijn. Met de jaren word je overigens wel milder, ik kan beter nuanceren. Als mensen willen scheiden als het echt, écht niet gaat, veroordeel ik ze niet. Je kunt met de verkeerde getrouwd zijn. Wat ik wel veroordeel zijn beweegredenen als: ‘Ik kom niet helemaal uit de verf’, of denken dat er misschien wel meer onder de zon is. Dat kan, maar niet als je kinderen hebt, kom op! Over kinderen krijg je dacht ik vroeger nooit zo na. Het is leuk om er drie te hebben. Achteraf had ik ze wel eerder willen hebben, ik vind mezelf best een oude moeder. Aan de menopauze moet ik nog niet denken, dan ben je ineens een oud wijf. Ik voel me nog niet oud, maar soms kijk ik in de spiegel,

zie ik dat ik een beetje dikker ben geworden en denk ik: Jezus, het gaat nu wel hard richting de overgang. Dan zie ik vrouwen met verstandig roodgeverfde kapsels met de verkeerde bril op gezondheidssandalen voor me.

Ik besef overigens wel dat ik makkelijk lullen heb over je uiterste best doen om bij elkaar te blijven als je kinderen hebt, met mijn huwelijk is het goed gekomen. Ken je al die vreselijke teksten als ‘liefde is een werkwoord’? Het is wel waar. Je moet in gesprek blijven, niet langs elkaar heen leven en niet al te lange tijd of te vaak met een ander naar bed gaan. Je kunt niet vijftig jaar op en onder dezelfde liggen, dat is niet realistisch en een mens is nu eenmaal niet van steen. Maar vreemdgaan moet je wel tot een minimum beperken. Het moet niet te gek worden, er moet geen verhouding uit voortkomen. Over dit soort onderwerpen moet je samen praten, en daar hebben wij inmiddels heel lang over kunnen praten (lacht). En wat je de ander niet toestaat, moet je jezelf ook niet toestaan. Uiteindelijk kan ik me een leven zonder Philippe niet voorstellen. We zijn al 23 jaar samen, kennen elkaar al langer, waren al bevriend op het gymnasium. Tijdens onze studie Nederlands werden we écht verliefd.

Liefde op het eerste gezicht ken ik niet. Ik wist op wie ik verliefd werd, volgens mij is zo’n basis ook steviger. We komen uit hetzelfde milieu, hebben veel dingen gemeen zoals normen en waarden die later in je huwelijk belangrijk worden en we delen veel jeugdherinneringen. Philippe is een heel leuke en lieve vader. Hij is mijn beste vriend en nog steeds vind ik hem aantrekkelijk. Ik heb het best getroffen, nou ja ik heb ook hard aan hem gewerkt, vroeger was het best een eikel. Dat weet hij ook wel hoor (lacht).’

